

1. O zveřejnění obsahu soudního spisu;¹

De actorum publicazione CIC 83 kán. 1598; DC čl. 229 – 236

A) Ratio kanonické normy

Je-li ukončena instruktorní etapa řízení, tedy vyšetřování, a to shromážděním potřebných a možných důkazů, přistoupí soudce ke zveřejnění akt. **Úplná** znalost soudního spisu je ustanovena k objasnění možných mezer a neúplností ohledně průkaznosti důkazů během řízení. Tedy za účelem, aby mohl být soudce znovu požádán o doplnění vyšetřování novými důkazy a to stranou, která v záležitosti zastává spornou pozici. Tento první cíl, který je zabezpečen úkonem zveřejnění akt, je popsán v kánonu 1598 následovně:

§ 1: Po shromáždění důkazů musí soudce **pod trestem neplatnosti** dovolit dekretem stranám a jejich advokátům nahlédnout v kanceláři soudu do soudních akt, dosud jim neznámých. Advokátům může být dokonce na požádání dán opis akt. V záležitostech však týkajících se veřejného dobra, soudce k předejití vážným nebezpečím může rozhodnout, že některá akta není dovoleno nikomu ukázat, ovšem vždy se zárukou, že tím právo obhajoby zůstane neporušené.

§ 2: K doplnění průkazního řízení mohou strany předložit soudci i jiné důkazy. Jestliže to soudce uzná za nutné, může po jejich shromáždění opět vydat dekret, o němž je v § 1.

B) Závaznost a sankce

Kanonická norma říká « *sub poena nullitatis* »² a to jak pro samu instruktorní tak pro doplňující část průkazního řízení,³ pokud akta nebudou zveřejněna. Článek 231 Dignitas connubii upřesňuje, že porušení toho co je obsaženo v kán. 1598, § 1 přináší napravitelnou neplatnost rozsudku, avšak v případě, že právo na obhajobu bylo fakticky znemožněno nese s sebou nenapravitelnou neplatnost

¹ Zabýváme se nyní třetí fází soudního řízení, tzv. *diskusní* (periodus discussoria). Předcházela jí fáze *úvodní* a *důkazní* a bude ji následovat fáze *rozhodovací*. Diskusní část zahrnuje a) zveřejnění obsahu soudního spisu procesním stranám a jejich advokátům, b) formální uzavření záležitosti (tj. rozhodnutí soudu, že skutkový stav případu je dostatečně zjištěn) c) tzv. poradu o záležitosti, tj. poskytnutí prostoru k přednesení obhajob a námitek procesních stran.

² Srov. DG čl. 231

³ Srov. CIC kánn. 1598, §§ 1, 2; 1600, § 3.

rozsudku.⁴ A zde vyvstává otázka zda pochybení zveřejnění akt představuje výhradně opomenutí práva na obhajobu⁵ nebo zda může mít autonomní relevanci, a jestli tak přináší napravitelnou či nenapravitelnou neplatnost rozsudku.⁶ Jak je patrné z normy, zveřejněním akt se řeší jiná možná pochybení práva na obhajobu⁷ – jak je také vidno v konkrétním případě – a proto víc jak nějaký autonomní důvod neplatnosti rozsudku, je k zvážení důvod neplatnosti, jakožto jedna z možných hypotéz odvozená od kán. 1620, 7°.⁸ Avšak opačně tj. zástupcům stran by bylo známo, co je ve spisech (třeba z přítomnosti u výslechu) a strany se jejich prostřednictvím mohly hájit, nicméně pokud nebyl vydán dekret «de publicatione» a nebylo zveřejnění, rozsudek je tak jak tak neplatný.⁹ Jinými slovy: nedostatek poznatelnosti akt záležitosti vyvolává nenapravitelnou neplatnost rozsudku, poněvadž poznatelnost je esenciální element právního aktu. Vždyť právo jako takové je dáno společností pro obranu práva každého jednotlivce, a je-li nepoznáno, nemůže jednatelce toto právo ani hájit. Tedy i přestože podle kán. 1678, § 1 bylo naplněno právo na obhajobu zůstává důležitý nedostatek zákonem stanovený *ad validitatem*¹⁰ a tedy odůvodňuje neplatnost rozsudku, která má příčinu v neplatných aktech.¹¹ Tak článek 231 Dignitas Connubii ve světle této interpretace stanoví pro zanedbání dekretu o dovolení stranám a jejich advokátům nahlédnout v kanceláři soudu do soudních akt, dosud jim neznámých, jako napravitelnou vadu sentence, pokud však jde i o faktické

⁴ Srov. CIC kán. 1622, 5°.

⁵ Srov. 1620, 7°; DC čl. 270, 7°.

⁶ K této problematice viz: APOSTOLICUM ROMANAE ROTAE TRIBUNAL, c. *Anné Briocen* 13. února 1968, č. 2.

⁷ Viz. Kán. 1559: Strany nemohou být přítomny výslechu svědků, leč by soudce, zvláště jedná-li se o soukromé dobro, uznal za vhodné je připustit. Mohou však být přítomni jejich advokáti nebo prokurátoři, leč by soudce pro okolnosti věci nebo osob uznal za vhodné, že je třeba postupovat s vyloučením veřejnosti. Podle CIC 1917 instruktorní část probíhala bez patronů stran při povinnosti sekreta.

Kán. 1678, § 1, 1°: Obhájce svazku, zástupci stran a také strážce spravedlnosti, jestliže vystupuje v soudním řízení, mají právo účastnit se výslechu stran, svědků a znalců se zachováním předpisu kán. 1559; DC čl. 159, § 1, 1°.

⁸ Kán. 1620: Rozsudek byl stížen vadou nezhojitelné zmatečnosti, jestliže:

7°. bylo některé straně odepřeno právo se hájit,

⁹ K této problematice viz: APOSTOLICUM ROMANAE ROTAE TRIBUNAL, c. *Stankiewicz Arundellien*. *Brichtelmestunen* dekr. 28 července 1994 č. 13, v *Monitor Ecclesiasticus* 1996, 344.

¹⁰ Kán. 124, § 1.

¹¹ Kán. 1622, 5°: Rozsudek je stížen vadou zhojitelné zmatečnosti tehdy, jestliže se opírá o soudní úkon, jehož zmatečnost nebyla napravena dle předpisů kán. 1619,

zanedbání práva na obhajobu tak rozsudek je stížen nenapravitelnou vadou- *nullitas insanabilis*.

C) Adresáti zveřejnění

Kánon 1598, § 1 společně s instrukcí DC čl. 229¹² vyjadřuje zcela jasně, že poté co byly shromážděny důkazy, soudce musí přistoupit ke zveřejnění tj. dovolit stranám a jejich obhájčům¹³, aby měli možnost seznámit se v kanceláři soudu s akty, která jim dosud nejsou známa.¹⁴ Z toho vyplývá, že není tedy platné zveřejnění, a tedy může dojít k následnému prohlášení nulity sentence, pokud se stalo - třeba z důvodu chyby v adrese obesílajícího nebo obeslání toho, koho strana pravoplatně nezmocnila k tomuto úkonu (např. při neplatném nebo limitovaném zmocnění)¹⁵ - že strana fakticky nebyla obeznámena a pozvána. Další úvaha k tomuto bodu se váže k praktickému uskutečnění tohoto zveřejnění. Totiž toto «shlédnutí akt» musí být

¹² Kán. 1598, § 1: Po shromáždění důkazů musí soudce pod trestem neplatnosti dovolit dekretem stranám a jejich advokátům nahlédnout v kanceláři soudu do soudních akt, dosud jim neznámých. Advokátům může být dokonce na požádání dán opis akt. V záležitostech však týkajících se veřejného dobra, soudce k předejití vážným nebezpečím může rozhodnout, že některá akta není dovoleno nikomu ukázat, ovšem vždy se zárukou, že tím právo obhajoby zůstane neporušené.

Čl. 229, § 1. Po provedení důkazů musí soudce před poradou o záležitosti přikročit ke zveřejnění akt (srov. kán. 1598, § 1).

§ 2. Zveřejnění akt nastane dekretem soudce, kterým se dovolí stranám a jejich advokátům, aby nahlédli do akt.

§ 3. Proto musí soudce v tomtéž dekretu stanovit stranám a jejich advokátům, aby nahlédli v kanceláři soudu do akt, která jim doposud nejsou známá, při zachování čl. 230 (srov. kán. 1598, § 1).

§ 4. Pokud to jinak není zřejmé nebo to jinak nepožaduje povaha věci, rozumí se v této stati pojmem „soudce“ předseda nebo zpravodaj.

¹³ Používám termín «obhájci», i když kánon hovoří výslovně jen o advokátech. Podle soudní praxe prokurátor má právo vidět spis, i když jeho pozice v procesu je dosti rozdílná od advokáta, neboť prokurátor se liší od advokáta tím, že především reprezentuje stranu jakožto *alter ego*. Tedy prohlídka spisu učiněná prokurátorem je uvažována jako prohlídka provedená samotnou stranou. Advokáti jsou pro obhajobu strany. Viz. *Parisien., coram FUNGHINI*, 11 května 1994, č. 6; *Neo-Eboracen., coram BOCCAFOLA*, 25 července 1998 a další. K doplnění ještě dodávám, že se užívají v jurisprudenci tři termíny: patron, prokurátor a advokát. Termín patron zahrnuje jak prokurátora tak advokáta, kteří jsou podmnožinou patrona (obhájce). Běžně jedna osoba plní službu jak prokurátora tak advokáta, a proto se jí říká patron strany.

¹⁴ Co se tedy zveřejňuje? Akta (listiny) jejich kauzy, které jim dosud nejsou známa. Je logické, že ty které znají (např. svůj výslech) nepotřebují vidět, ale jistě mohou. Tedy mají vidět všechny listiny a není žádný druh svědectví, který by měl být *ipso iure* vyřazen. Některé diecézní soudy tzv. *testimonia credibilitatis* nechávají na straně a nedávají je k zveřejnění. Je to praxe, která škodí procesní ekonomii. Norma a praxe na nejvyšším soudě Římské rotě, říká jasně, že se zveřejní vše - při zachování práva - a tedy i *testimonia*, pokud jsou součástí spisu a nejsou podle kán. 1604, § 1 hodnoceny jako soukromé informace. Pak ale nepatří do spisu, z něhož senát vynáší rozsudek. Shrnutí: tato *letterae testimoniales* (viz. kán. 1572) musí soudce vždy, avšak z obezřetnosti připustit k zveřejnění - zvláště, když je tam záporné ohodnocení strany. Pokud se rozhodne je nezveřejnit stranám (zůstávají *sub secreto*), avšak obhájci je **musí** vidět. Jestliže je soudce nezveřejnil stranám, rozsudek nesmí vyjevovat nebo citovat takovéto *testimonium*.

¹⁵ K této problematice viz: APOSTOLICUM ROMANAE ROTAE TRIBUNAL, c. Bruno *Arretina* dekr. 15 července 1993, in *Il Diritto Ecclesiastico* 1995, II, str. 31 nn.

reálně uskutečnitelné. Např. určit takový čas k prohlídce, který pro stranu je prakticky nemožný vzhledem ke vzdálenosti do sídla soudu, lhůtě, která je krátká nebo pro jinému opodstatněnému omezení je jistě porušení práva na obhajobu.¹⁶ Strany mají právo *inspicere* tj. prozkoumat listiny sporu; přímo, osobně a z autentického spisu. Strany si mohou udělat ze spisu osobní poznámky, nesmí však obdržet kopii spisu.¹⁷ Jak v doktríně tak v jurisprudenci se má zato, že není dostatečné zveřejnění, jestliže se jedná jen o četbu spisu od některého úředníka soudu nebo jen o shrnutí toho, co je v listně.¹⁸

Jak je to případě, kdy strana je nepřítomná?¹⁹ Nejprve musíme rozlišit v souladu s DC čl. 134²⁰ jednání stran na ty,

1. které jsou **přítomné v řízení** tj. « účastní se soudu osobně nebo skrze prokurátora », a jim se sdělují všechna akta, které se mají zákonně sdělovat;
2. na strany, « které **se svěří spravedlnosti soudu** », jim se sděluje dekret, kterým se stanovuje formulace pochybnosti, eventuálně později došla další nová žádost na soud, dekret o zveřejnění akt, a všechna rozhodnutí senátu²¹;

¹⁶ Může soudce dovolit, aby ke zveřejnění došlo na jiném místě než v kanceláři soudu? Pokud by mělo být z objektivních příčin zabráněno právu na obhajobu strany měl by to pod sanaci případné neplatnosti sentence dovolit (rozvažujeme o mimořádném případě, strana nechce pro bytostnou nedůvěru advokáta, chce to sama vidět, je nemocná, ve vězení atd.). Stanovení zveřejnění v místě soudu je z důvodu dostupnosti a známosti pro všechny strany. Srov. Čl. 233 – § 1. Nahlédnutí do akt se koná ve lhůtě stanovené dekretem soudce v kanceláři soudu, který záležitost posuzuje. - § 2. Bydlí-li však strana daleko od sídla soudu, může nahlédnout do akt v sídle soudu místa, kde se v té době nachází, nebo na jiném vhodném místě, aby tak zůstalo zachováno právo na obhajobu.

¹⁷ To platí i o možnosti vyhotovení «fotokopie» digitálním fotoaparátem, mobilem nebo miniaturním skenerem.

¹⁸ Srov. *Litoris Palmen, coram* DORAN, 29 listopadu 1990; *Parisien., coram* FUNGHINI, 11 května 1994, č. 2.

¹⁹ V *CIC* 1917 (cc. 1842 – 1851) byla prohlášena nepřítomnost strany považována jako naplnění prohřešku tj. ze strany viníka jako přestupek, neboť nenaplnil svoji povinnost. Kromě procesních důsledků, byl připojen i kanonický trest. Platný kodex hodnotí tento výraz vůle jako jednoduché vyjádření vůle neúčastnit se - už ne pod trestem, nicméně stále zůstává povinnost předstoupit před soud. V případě prohlášení zmeškanosti soudce pokračuje podle práva ve řízení.

²⁰ DC čl. 134 – § 1. Stranám, které se účastní soudu osobně nebo skrze prokurátora, se sdělují všechna akta, které se mají zákonně sdělovat.

§ 2. Stranám, které se svěřily spravedlnosti soudu, se sděluje dekret, kterým se stanovuje formulace pochybnosti, eventuálně později došla žádost, dekret o zveřejnění akt, a všechna rozhodnutí senátu.

§ 3. Straně, která byla soudcem prohlášena za nepřítomnou, se sděluje formulace pochybnosti a konečný rozsudek, při zachování čl. 258, § 3.

§ 4. Straně, která je nepřítomna pro neznámé místo pobytu podle čl. 132, se nesdělují žádná akta.

²¹ DC čl. 45 – Úkolem senátu je:

1° rozhodovat hlavní záležitosti (srov. čl. 30, §§ 1, 3);

3. na stranu, « která byla soudcem **prohlášena za nepřítomnou**», jí se sděluje formulace pochybnosti (také rozšíření předmětu sporu), a konečný rozsudek, při zachování čl. 258, § 3;²²

4. na stranu, « která je **nepřítomna pro neznámé místo pobytu** podle čl. 132», již se nesdělují žádná akta.

Tedy z výše uvedeného jasně vyplývá, že pouze v bodě 3 a 4 se oznámení o zveřejnění neposílá, neboť strana se již svým předcházejícím postojem vzdala svého práva na obhajobu. Připomínám jen, že dekret o zmeškanosti, a důsledek z toho plynoucí, musí být straně věrohodně sdělen při zachování DC čl. 133:

« Kdo odmítne přijmout předvolací obsílku nebo sdělení jiného soudního aktu, nebo zabráni převzetí, se považuje za zákonně předvolaného nebo obeznámeného o věci, která měla být sdělena».²³

2° posuzovat námitky nepřislusnosti (srov. čl. 78);

3° posuzovat k němu došlou stížnost proti odmítnutí žaloby (srov. čl. 124, § 1);

4° posuzovat stížnost proti dekretu předsedy nebo zpravodaje, kterým byla stanovena formulace pochybnosti (srov. čl. 158, § 1);

5° rozhodnout co nejrychleji, jestliže strana trvá na tom, aby byl připuštěn zamítnutý důkaz (srov. čl. 158, § 1);

6° rozhodnout o nahodilých záležitostech podle čl. 217-228;

7° poskytovat ze závažného důvodu lhůtu pro vydání rozsudku delší než jeden měsíc (srov. čl. 249, § 5);

8° jestliže je to třeba, ukládat zákaz (srov. čl. 250, č. 3; 251);

9° určit soudní výlohy a rozhodovat o stížnosti proti určení soudních výloh a odměn (srov. čl. 250, č. 4; 304, § 2);

10° opravovat hmotné chyby v textu rozsudku (srov. čl. 260);

11° v odvolacím stupni podle čl. 265 bezodkladně dekretem potvrzovat rozsudek, kterým byla v prvním stupni prohlášena neplatnost manželství, nebo přijímat k řádnému projednání záležitosti v dalším stupni;

12° posuzovat neplatnost rozsudku (srov. čl. 269; 274, § 1; 275; 276, § 2; 277, § 2);

13° konat jiné procesní akty, které si senát vyhradil, nebo které mu byly přiděleny.

²² V článku 138 DC dává postup, který je třeba zachovat k prohlášení za nepřítomného: čl. 138 – § 1. Jestliže se žalovaná strana na předvolání nedostavila ani nepodala vhodnou omluvu své nepřítomnosti nebo neopověděla podle čl. 126, § 1, prohlásí ji předseda nebo zpravodaj za nepřítomnou v řízení a rozhodne, aby záležitost byla projednána při zachování toho, co se má zachovat, až do konečného rozsudku (srov. kán. 1592, § 1).

§ 2. Předseda nebo zpravodaj se však musí snažit, aby žalovaná strana odstranila nepřítomnost.

§ 3. Před vydáním dekretu podle § 1, musí být jisté, i prostřednictvím nového předvolání, je-li třeba, že předvolání bylo zákonně provedeno a že došlo žalované straně včas v užitečné době (srov. kán. 1592, § 2).

²³ Srov. Kán. 1510: Žalovaný, který odmítne přijmout obsílku nebo zabráni, aby mu byla doručena, je před zákonem považován za obeslaného

D) Faktický postup na DCS Brno

1. Votum obhájce svazku

Ačkoliv ani kodex ani Dignitas connubii nic přímo nehovoří o *votum* obhájce svazku před zveřejněním, je velmi užitečné, zvláště v našich podmínkách, kdy obhájce svazku nemůže být vždy přítomen při soudním jednání (pro vzdálenost a další povinnosti), aby před zveřejněním sám shlédl všechna akta a vyjádřil se k nastávajícímu zveřejnění. Mohlo by se např. stát, že otázky na strany a svědky, které vypracoval byly tak nevhodně pozměněny soudcem, že se minuly podstaty pochybnosti. Dekret je vydán po nahlédnutí do spisů. Pokud

 <p>BISKUPSTVÍ BRNĚNSKÉ DIECÉZNÍ CÍRKEVNÍ SOUD Petrov 5, 601 43 Brno</p>	<p>Prot. Nr. 101/06N/05 V Brně dne 12.11. 2005</p> <p>Neplatnost manželství I. instance Tomáš Šula-Jitka r. Kalitková</p>
<p>VOTUM DEFENSORIS VINCULI PŘED ZVEŘEJNĚNÍ OBSAHU SOUDNÍHO SPISU</p>	
<p>Ve sporu o platnost manželství mezi <i>Tomášem Šíškem</i> a <i>Jitkou Hruškovou</i>, po prostudování shora uvedené kauzy nemám námitek, aby spisy projednávaného procesu byly zveřejněny. Souhlasím, aby předseda sboru soudců, <i>R. D. Karel Ortle</i>, zpřístupnil důkazní materiál shromážděný v dokazovací fázi procesu o prohlášení neplatnosti manželství; a podle kan. 1508, § 1 CIC a DC čl. 220 rozhodl dekretem o zveřejnění procesních akt a poskytl stranám a obhájcům možnost, aby ve stanovené lhůtě 30 dní, po složení přísahy nahlédli do spisů a podali k nim své připomínky, námítky, návrhy, doplňky a případně uvedli ještě nové důkazy.</p> <p>Nechť je také obhájcům dána možnost si vyžádat, aby byl na jejich náklad pořízen a popřípadě i zaslán opis procesních spisů, avšak jen za účelem výkonu práva na obhajobu před tímto soudem.</p>	
<p>_____ defensor vinculi</p>	<p>L. S. _____ notář</p>
<p>Tel. +420 543 235 051, Fax: +420 543 237 042, E-mail: cirkevnisoud.brno@biskupstvi.cz</p>	

 <p>BISKUPSTVÍ BRNĚNSKÉ DIECÉZNÍ CÍRKEVNÍ SOUD Petrov 5, 601 43 Brno</p>	<p>Prot. Nr. 101/06N/05 Nullitas matrimonii: I. instantia Jiří Pláček - Eva n. Kolbenová</p>
<p>DECRETUM PUBLICATIONIS PROCESSUS</p>	
<p>In causa de qua supra, cuius instructio est expleta, Atento voto Rev.mi Defensoris Vinculi,</p> <p style="text-align: center;">DECERNIMUS:</p> <p>Publicentur acta: SUMMARIUM Partibus facultas conceditur illa invisendi ac patrono (ac patronis) exemplar actorum petendi necnon intra spatium triginta dierum declarandi an aliud habeant quaerendi. Decretum hoc interesse habentibus communicetur.</p> <p style="text-align: center;">Datum Brunae ex aedibus Tribunalis, die 03. XI 2005</p>	
<p>_____ Iud. Ponens</p>	<p>L. S. _____ Notarius</p>

obhájce svazku nebo ochránce spravedlnosti zjistí nejasnosti, musí je soudce, který vedl důkazní řízení opravit. Potom znovu požádá o *votum*.

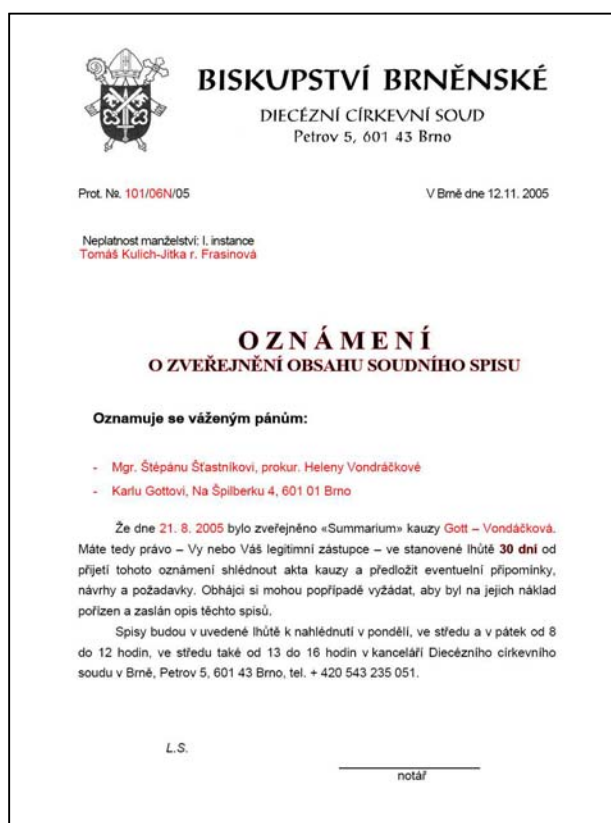
2. Dekret soudce

Po obdržení votum vydá zodpovědný soudce, kterým je podle DC čl. 229, § 4 *preses* nebo *ponens* dekret o zveřejnění *summarius* spisu.

V dekretu musí být řečeno, že se jedná o zveřejnění celého spisu.²⁴ Pokud soudce uzná za vhodné a oprávněné, aby některý dokument nebo jméno svědka nebylo zveřejněno vydá o tom dekret, kde uvede právní důvody tohoto opatření. O tomto opatření se budeme ještě dále zabývat. Dekret zůstává v aktech sporu a stranám se posílá jen oznámení.

3. Oznámení stranám a advokátům – povinnosti notáře

Po vydání dekretu o zveřejnění soudcem má notář za povinnost obelst strany a oznámit jim, kdy a kde se mohou seznámit s procesním materiálem své kauzy. Pro samotný průběh zveřejnění si musí připravit summarium kauzy tj. očíslovaný obsah jednotlivých listin sporu. Klient, který se dostaví na prohlídku spisu dostane tento seznam a požádá notáře o ukázání jednotlivé listiny. Před prohlídkou klient musí být informován prostřednictvím «instrukce pro strany», kterou podepíše a dále

BISKUPSTVÍ BRNĚNSKÉ
DIECÉZNÍ CÍRKEVNÍ SOUD
Petrov 5, 601 43 Brno

Prot. No. 101/06N/05 V Brně dne 12.11. 2005

Neplatnost manželství: I. instance
Tomáš Kulich-Jitka r. Frasinová

**OZNÁMENÍ
O ZVEŘEJNĚNÍ OBSAHU SOUDNÍHO SPISU**

Oznamuje se váženým pánům:

- Mgr. Štěpánu Štastníkov, prokur. Heleny Vondráčkové
- Karlu Gottovi, Na Špilberku 4, 601 01 Brno

Že dne 21. 8. 2005 bylo zveřejněno «Summarium» kauzy **Gott – Vondáčková**. Máte tedy právo – Vy nebo Váš legitimní zástupce – ve stanovené lhůtě **30 dní** od přijetí tohoto oznámení shlédnout akta kauzy a předložit eventuelní připomínky, návrhy a požadavky. Obhájci si mohou popřípadě vyžádat, aby byl na jejich náklad pořízen a zaslán opis těchto spisů.

Spisy budou v uvedené lhůtě k nahlédnutí v pondělí, ve středu a v pátek od 8 do 12 hodin, ve středu také od 13 do 16 hodin v kanceláři Diecézního církevního soudu v Brně, Petrov 5, 601 43 Brno, tel. + 420 543 235 051.

L.S. _____
notář

musí složit přísahu nebo čestně prohlásit, že vědomostí získaných ze spisu nepoužije mimo procesní řízení před příslušným soudem. Pokud odmítne takový příslib dát, spis se mu neukáže a má se za to, že již své právo využil.²⁵ Obhájci stran ještě slibují, že akta, která jim byla okopírována nepředají stranám a ani jiným způsobem je nezneužijí.²⁶ O průběhu prohlídky se vyhotoví zápis, který na závěr podepíše notář a

²⁴ V první a druhé přípravné verzi Dignitas connubii v čl. 229, § 2 bylo jasně řečeno: «facultas conceditur omnia acta inspiciendi».

²⁵ Srov. DC čl. 232 – § 2. Nebude-li chtít strana složit přísahu nebo, pokud to záležitost vyžaduje, příslib, má se za to, že se tím zřekla nahlédnutí do akt, pokud místní zákon nestanoví jinak.

²⁶ DC čl. 235 – § 1. Advokátům, kteří o to požádali, může soudce předat opis akt (srov. kán. 1598, § 1). § 2. Advokáti mají přísnou povinnost, nepředávat opis akt částečně nebo zcela jiným osobám, nevyjímaje strany.

strana či obhájce. Tento zápis by měl obsahovat dobu, kdy k prohlídce došlo, kdo prohlídku vykonal, fakt složení přísahy, jaké listiny mu byly ukázány, případné žádosti které vznesl a další důležité poznámky k průběhu zveřejnění. Při samotné prohlídce je třeba, aby byl stále přítomen notář. Strana má pouze jedenkrát právo shlédnout spis, pokud soudce nestanovil z vážného důvodu něco jiného.²⁷

Celé zveřejnění akt se může opakovat v případě, že po zveřejnění akt strana a obhájce svazku předložil soudci další důkazy; po jejich provedení, jestliže to soudce považuje za nutné, vydá opětovně dekret o zveřejnění podle kán. 1598, § 2 CIC a čl. 229, § 3 DC.²⁸

BISKUPSTVÍ BRNĚNSKÉ
DIECÉZNÍ CIRKEVNÍ SOUD
Petrov 5, 601 43 Brno

Prot. №. 101/06N/05 V Brně dne 20. 5. 2006
Nulitas matrimonii - I. instansia
Jiří Flaček - Eva n. Kolbenová

INSTRUKCE PRO STRANY K ZVEŘEJNĚNÍ SPISU
(předčítá se před přísahou)

1. strana má právo:

- nahlédnout a číst ve spisu
- shlédnout spis pouze 1x, pokud soudce nerozhodí jinak
- mít dostatek času k prostudování
- udělat si osobní poznámky
- vznést po zveřejnění spisu své připomínky, návrhy a předložit nové důkazy
- informace ze spisu použít pro vlastní obhajobu v kauze

2. strana má povinnost:

- složit přísahu nebo příslib před zveřejněním
Kán. 1398: Dopustil-li se někdo svým tuzemím nebo slibem před církevní autoritou klíve přísahy, ať je potrestán spravedlivým trestem.
- upozornit na zjevnou nespravedlnost, přídavný cmyl, podvodný důkaz atd.
- při průběhu prohlídky dbát instrukcí notáře a chovat se řádně

3. straně je přísně zakázáno:

- kopírovat, fotit či skenovat spis
- rozšiřovat a užívat ke škodě cruhých informace ze spisu
- škodit dobré pověsti úředních osob církve
Kán. 1361 § 2: Kdo poskytl církevní představenému, jse pomlouvačně oznámení z trestného činu nebo jiným způsobem polkazuje něčí osobu povést, ať je potrestán spravedlivým trestem navzdíraje ani cenzuru.

ČETL JSEM, SOUHLASÍM A JSEM OCHOTEN SLOŽIT PŘÍSAHU NEBO PŘÍSLIB:

_____ L. S. _____
strana notář

BISKUPSTVÍ BRNĚNSKÉ
DIECÉZNÍ CIRKEVNÍ SOUD
Petrov 5, 601 43 Brno

Prot. №.
Spor o platnost manželství - I. instansce
Causa:

PŘÍSAHA

Já, **Mojmír Skočdopole**, přísahám před Bohem vševědoucím a nejvyšším spravedlivým, že vědomostí získané nahlédnutím do akt; použiji pouze k vykonání oprávněné obhajoby před církevními soudy, jinak o nich zachovám mlčení.

K tomu mi dopomáhej Bůh a toto svaté evangelium, jehož se dotýkám svou rukou.

_____ strana

Dosvědčuji, že pan/paní X,Y, vykonal(a) přísahu v mé přítomnosti.

V dne _____

L. S. _____
notář

²⁷ Prohlédnutí spisu tedy dělá strana buď: 1) společně s prokurátorem; 2) pouze sama bez prokurátora; 3) za stranu pouze prokurátor; není možné, aby jedenkrát viděla spis strana a podruhé prokurátor, advokát může vidět spis zvlášť, neboť jeho úkolem je obhajoba strany.

²⁸ DC čl. 236 – Po zveřejnění akt mohou strany a obhájce svazku předložit soudci další důkazy; po jejich provedení, jestliže to soudce považuje za nutné, vydá se opětovně dekret o němž v čl. 229, § 3 (srov. kán. 1598, § 2).

E) *Ratio* nezveřejnění některé listiny

Kán 1598 a příslušný článek v DC hovoří o důvodech zákazu prezentování některé listiny ze spisu a zároveň i o jeho limitech. Advokát, který náleží do organismu tribunálu (kán. 1483; DC 105, § 1-2) poskytuje jistou záruku odpovědnosti, při jejím porušení může být přiměřeně potrestán (kán. 1486-1487; DC 108-109) podle závažnosti provinění. To stejné však nemůžeme říct o pozici strany, jejíž vztah k soudu je episodický, není vázána jaksi přímo. Tedy norma o nepředložení některé listiny straně má funkci anti-publicistickou, totiž zabránit, aby byly zneužity informace ze spisu a došlo k nespravedlivé škodě na dobré pověsti druhých osob a k poškození dobrého jména církve včetně duchovních. Vraťme se ale nyní k limitu, o kterém hovoří kánon 1598 a DC 230. Ten můžeme vymežit následovně:

- a) vztahuje se k věcem veřejného prospěchu - těmi jsou jistě kauzy manželství (srov. 1696);
- b) vztahuje se k zabránění velmi závažného nebezpečí (*gravissima pericula!*),

přičemž zákon neurčuje koho se mají týkat tato nebezpečí, proto zde můžeme usuzovat jak církev, tak strany, svědky, znalce atd. Takové nebezpečí musí být reálné a konkrétní, nikoliv hypotetické. Může se stát, že svědek je ochoten vypovídat jenom pod zárukou takového utajení, neboť se obává opravdu reálně hrozícího nebezpečí (o němž kán.1103). Tedy získat takové svědectví, které může znamenat jediný způsob jak se dovědět hledanou skutečnost, by se mohlo zdát jako dostatečný důvod utajení některé listiny. Je zde však opravdu reálné a velmi závažné nebezpečí? Subjektivní pocity nebo hypotetické hrozby nemohou splňovat výše předložené kritérium. Musíme říci, v souladu s obecným přesvědčením kanonistů, že kdo mluví pravdu, jen těžko se vystavuje reálným a konkrétním nebezpečím. Nesmíme zapomínat, že ten kdo vydává svědectví, ať strana či svědek, je zodpovědný za svá jednání a svědectví. Skutečnosti jako podplácení svědků, křivá svědectví, pomluvy nejsou neznámým faktem ani v kanonických procesech a tedy nezveřejnit taková svědectví jen pro obavu před obeznámením se s možnými prohřešky někoho, by bylo jen otevření

dveři pro možnost křivých svědectví a nepostihnutelnost toho, kdo je páchá a konec konců vážné škody na spravedlnosti. Taktéž nezveřejnit některou listinu, protože strana nebo svědek se obává nepříjemností ve vztazích a v prostředí, v němž žije, je důvod nepřijatelný: každý musí nést odpovědnost za své vlastní skutky a není možné poškozovat základní práva druhých jen proto, aby se uchránily zájmy, které si nezasluhují právní ochranu.²⁹ Jenom pro opravdu zjevnou nespravedlnost proti které se

není možné legitimně bránit se připouští hypotéza utajit některá akta spisu. Tedy více než vyžadování nějakého práva je to skutečný fakt (ve kterém se ona osoba reálně nachází), jenž opravňuje soudce utajit listinu. Jako příklad, můžeme vzpomenout na situaci církve v pronásledování, na oblasti kde nejsou dodržována lidská práva (rasa, náboženství, atd.).

Pokud jsou splněny tyto dvě podmínky pak soudce může rozhodnout, že:

- a) některá listina – ne většina spisu jen *aliquod actum*³⁰, tedy kvantitativně malá část;
- b) nikomu³¹: tedy stranám (DC 230);

²⁹ K této problematice viz: APOSTOLICUM ROMANAE ROTAE TRIBUNAL, c. Burke *Angelorum in California* dekr. 13. prosince 1989, n. 7: « Testibus autem non facile concedenda est licentia confidentialitatem invocandi; minus adhuc hoc eis suggerere vel insinuare iudici licet. Qui enim privatur scientia alicuius testimonii contra se allati, privatur simul possibilitate id refutandi; quod hoc eius iuri defensionis grave damnum inferre possit, nemo est qui non videat. Oportet insuper iudices non immemores esse quod recursus ad confidentialitatem, cum hoc non plene iustificatur, tendit ad molestam auram clandestinitatis conferendam integro processui quo iustitia defenditur», v CD- Rom, IUS CANONICO.

³⁰ Dovolím si jen malou lingvistickou poznámku: v latině existují dvě velmi podobná slova *actum*, -i (2. dekl.); a *actus*, -us (4. dekl.), ale s rozdílným významem. Zatímco *actum* je spis nebo listina, *actus* je čin: viz. *actus apostolorum* = skutky apoštolů. Překladač kodexu do č.j. to ne vždy přesně respektuje.

³¹ Na rozdíl od předešlého kodexu, kdy bylo stanoveno *nemini manifestandum* pro listinu, která měla být *sub secreto*, dnešní kodex hovoří, že musí být zveřejněno obhájci.

BISKUPSTVÍ BRNĚNSKÉ
DIECÉZNÍ CÍRKEVNÍ SOUD
Petrov 5, 601 43 Brno

Prot. No. 101/06N/05 V Brně XX, YY, MMMM

Neplatnost manželství: I. Instance
František Hruška-Jitka r. Jablonořová

DEKRET O UTAJENÍ LISTINY

- DECRETUM DE ALIQUO ACTO NON MANIFESTATO -

KONSTATUJI, že:

- po výslovném prohlášení svědka, který byl ochoten vypovídat ve výše uvedené kauze jen pod podmínkou, že jeho jméno zůstane nezveřejněné;
- po obezřetné úvaze, že jeho svědectví má důkaznou závažnost pro šetření;
- při reálné podmínce, že zveřejnění předloženého svědectví by mohlo způsobit velkou škodu třetím osobám a vyprovokovat závažné rozpory v rodině;
- za skutečnosti, že strana žalovaná nemá obhájce;
- po slyšení obhájce svazku R. D. ICLic. Jana Daňka;

STANOVUJI:

nezveřejnit jméno a výpověď svědka „sub secreto“; prot. No. **xy** (může se jednat jen o nějakou část nebo jméno atd.); a

ŽÁDÁM, aby:

soudní vikář DCS ustanovil obhájce „ex officio“ pro žalovanou stranu, který by mohl být obezřetněn s listinou za účelem ochrany práva na obhajobu zastávané strany, popřípadě, aby mohl předložit vhodné důkazy pro ozřejnění věrohodnosti svědectví, vždy však se závaznou povinností zachovávat mlčení a neprozradit utajované skutečnosti.

L. S. notář

soudce - ponens notář

Tel. +420 543 237 051, Fax: +420 543 237 042, E-mail: cirkevnisoud.brno@biskupstvi.cz

c) se nesmí ukázat,

d) ale přitom se vždy musí zajistit právo na obhajobu.

Tento úkon vyžaduje tedy obezřetné zhodnocení soudcem, aby nebylo porušeno právo na obhajobu. Velmi jasně to vyjadřuje DC: čl. 157 – § 2: « *Důkazy, které nemají být nikomu oznámeny, se přijmou jen z důležitého důvodu (gravi de causa) a jen pokud je zajištěno jejich sdělení advokátům stran a při zachování čl. 230 a 234* (srov. kán. 1598, § 1) ». ³² Hovoří se o « důležitém důvodu » pro který se přijme důkaz pod příslibem nezveřejnění. Tedy tento důkaz, aby splňoval zmíněný požadavek, musí být důležitým pro rozhodnutí ve sporu. Bylo by absurdní utajit listinu, a tedy omezit základní právo strany, která má okrajový význam pro rozsudek. V kauze, kde nebyl jmenován straně obhájce, aby se zajistilo právo strany, musí být ustanoven *ex officio* obhájce. ³³ Tento musí bránit právo strany a stane-li se, že se nemůže z jiných důkazů ověřit věrohodnost svědectví, které jak jsem řekli je důležité pro rozhodnutí, a tedy nemůže-li se plně zabezpečit právo na obhajobu strany, nebo kde se nemůže zaručit uchování v tajnosti některé listiny a případně autora, pak obhájce musí buď žádat soudce, aby listina byla třeba zveřejněna s příslušným opatřením soudce (nedovolit nikomu ani advokátům kopii listiny, zvláštní slib atd.) – po dotázání a souhlasu strany, která žádala o utajení- nebo musí trvat na faktu, aby listina byla vyřazena ze spisu jako důkaz. ³⁴

³² DC 230 – Soudce může k zabránění velmi závažného nebezpečí rozhodnout, že se některá část akt nesmí nikomu ukázat; přitom se vždy musí zajistit právo na obhajobu (srov. kán. 1598, § 1).

DC 234 – Jestliže soudce k zabránění vážného nebezpečí uzná za nutné, aby se jakýkoliv akt straně neukazoval, má tentýž akt vzít na vědomí advokát strany, po předchozí přísaze nebo příslibu zachovat tajemství.

³³ Viz. APOSTOLICUM ROMANAE ROTAE TRIBUNAL, c. Davino *Massilen* 1. dubna 1976, n. 2-3; v CD-Rom, IUS CANONICUM, č. 44.

³⁴ Pro prohloubení problematiky přidávám studijní texty a literaturu:

Oficiální vyjádření:

Communicationes 11 (1979) 134-135; 16 (1984) 68

Congregano plenaria Diebus 20-29 octobris 1981 habita, 13° quaestio, 469-479

Studijní texty (manuály): ARROBA⁴ 465-471; CommQDE 1230; Garcia Failde³ 205-206; Gordon, *De iudiciis II*, nn. 401-422; GORDON, *Novus processus*, 34; GORDON, *Processus nullitatis 1981*, 59-60; PINTO 364-367; RAMOS² 493-500; MONTINI G. P. *De processibus matrimonialibus*, 262 – 288. Příklady dekretů: C. GULLO, *Prassi processuale*, 181-189 (*passim*)

Autoři: ALVAREZ Campos A., «Access to Acts of Case After First Instance Decision Rendered», in *Roman Replies*, 2000, 138-144.

Barr D., «Basic Civil Law concerns for Tribunals», in *Proceedings CLSA* (1992) 72-86.

BIANCHI P., «Commento a un canone. La pubblicazione degli atti di causa: can.1598», in QDE 12 (1999) 70-94.

BLASI A., «Appunti di diritto processuale canonico», in ME 112 (1987) 378-384.

DANEELS Fr., «De tutela iurium subiectivorum: quaestiones quaedam quoad administrationem iustitiae in Ecclesia», in *Ius in vita et in missione Ecclesiae. Acta Symposii Internationalis Iuris Canonici occurrente X*

- Anniversario promulgationis Codicis Iuris Canonici diebus 19-24 aprilis 1993 in Civitate Vaticana celebrati, Città del Vaticano 1994, 175-192.
- DANEELS Fr., «Uno studio di Ann Jacobs sul diritto di difesa nelle cause di nullità matrimoniale», in *Apollinaris* 73 (2000) 725-731; nebo in DPM 8 (2001) 493-499 (ree. německy).
- DILLON E.J., «Confidentiality in Tribunals», in *Proceedings CLSA* 45 (1983) 171-181.
- DILLON E.J., «Confidentiality of Testimony - An Implementation of Canon 1598», in *The Jurist* (1985) 289-296.
- DILLON E.J., «The Rights of thè Respondent in Matrimonial Trials», in *Proceedings CLSA* (1990) 80-106.
- Farret A., «Publication des actes et publication de la sentence dans les causes de nullité de mariage», in SC 25 (1991) 115-138.
- GHERRO S., «Sul processo matrimoniale canonico: "pubblicazione degli atti" e dibattito», in// *diritto ecclesiastico* 105 (1994) I, 468-500.
- GILBERT P., «Confidentiality. The Inspection of the Acts and the Right of Defence», in *Canon Law Society of Great Britain & Ireland. Newsletters*, n. 118 (1999)9-21.
- GROCHOLEWSKI Z., «Principi ispiratori del libro VII del CIC», in / *giudizi nella Chiesa. Il processo contenzioso e il processo matrimoniale*, Milano 1998, 9-33; nebo «Principios inspiradores del proceso canonico ordinario», in IC 39/78 (1999) 473-501; oppure «Principios inspiradores di processo canônico ordinário», in *Diretto & pastoral* 14/40 (2000) 7-32; oppure «Guiding Principles of Book VII of the Code of Canon Law», in *Forum* 10/1 (1999) 61-91; nebo «Die leitenden Prinzipien im Buch VII des CIC», in DPM 8 (2001) 13-40.
- GULLO C., «Il diritto di difesa nelle varie fasi del processo matrimoniale», in ME 113(1988)29-50.
- GULLO C., «La pubblicazione degli atti e la discussione della causa (cann. 1598-1606; can. 1682, § 2)», in. *Il processo matrimoniale canonico*², 677-693.
- HILBERT M.P., «De publicatione actorum», in *Periodica* 81 (1992) 521-533.
- JACOBS A., «Le droit de la défense dans le procès en déclaration de nullité de mariage», in *Revue théologique de Louvain* 22 (1991) 30-40.
- JACOBS A., *Le droit de la défense dans le procès en déclaration de nullité de mariage. Étude de la jurisprudence rotale*, Paris 1998.
- JACOBS A., «Le droit de la défense dans les causes de nullité de mariage. Position du problème et jurisprudence rotale», in *Revue de droit canonique* 44 (1994) 147-198.
- JOHNSON J.G., «Publish and Be damned: The Dilemma of Implementing the Canons on Publishing the Acts and the Sentence», in *The Jurist* 49 (1989) 210-240.
- KING W.J., «Access to Acts of Case After First Instance Decision Rendered», in *Roman Replies*, 2000, 145-147.
- Llobell J., «L'efficace tutela dei diritti (can. 221): presupposto della giuridicità dell'ordinamento canonico», in *Fidelium tura* 8 (1998) 227-265 [258-261].
- MENDONCA A., «The Consequences of Using "a Given Act" "Not shown to Anyone" in a Definitive Sentence», in *Canon Law Society of Great Britain & Ireland. Newsletters*. 131 (2002) 7-15.
- MENDONCA A., «The Right of the Parties to Inspect the Acts and Its Relation to the Validity of a Definitive Sentence in a Marriage Nullity Process», in SC 33 (1999) 293-347.
- MOODIE M.R., «Fundamental Rights and Access to the Acts of a Case», in SC 28 (1994) 123-154.
- MORLOT Fr., «Le droit de defense, en particulier dans la publication des actes», in SC 30 (1996) 133-162.
- Nau D, «Publish and Be Damned: One Practitioner's Experience», in *The Jurist* 51 (1991)442-450.
- SALINAS Arandeda C, «Notificación del decreto de publicación de las actas», in REDC 57 (2000) 239-247.
- SANDRI S., «Il processo matrimoniale canonico e la tutela della buona fama e della privacy della persona», in QDE 11 (1998) 96-105.
- SMILANIC D.A., «The Publication of thè Acts: Canon 1598, § 1», in *Proceedings CLSA* 57 (1995) 377-387.
- SMILANIC D.A., *The Publication ofthe Acts ofthe Case. Canon 1598 §1, Doctrine and Jurisprudence*, Roma 2001.
- STANKIEWICZ A., «Ex decreto rotali: de nullitate sententiae ob vitium substantiale in actorum publicatione deque propositione querelae nullitatis incidenter in gradu appellationis», in *Periodica* 84 (1995) 553-570 [553-561].
- WRENN L.G., «Right of Defense for Respondent», in *Roman Replies*, 1992, 134-138.
- ZUANAZZII., «Lo "ius ad probationes" come espressione del diritto di difesa nel processo matrimoniale canonico», in LE 11 (1999) 71-122.
- Papež:
- IOANNES PAULUS PP, «Allocutio ad Romanae Rotae auditores, officiales et advocatos coram admissos», 26 gennaio 1989, in AAS 81 (1989) 922-927.
- Poznámky k alokuci: